

Toimeentulotuki

Päivitetty viimeksi 11.1.2021

Sisällys

Sisällys.....	1
Taulukoiden luettelo	1
Johdanto.....	1
Perheen määritelmä	2
Toimeentulotuen perusosa	2
Yksinäisen ja yksinhuoltajan perusosan suuruus	3
Alaikäisyyden raja	5
Muiden aikuisten perusosa.....	5
Vanhempiensa kotona asuvien täysi-ikäisten lasten perusosa	5
Lasten perusosat	5
Perusosan alennus useampilapsisille perheille.....	6
Indeksitarkistukset	6
Lisäosalla katettavat menot ja asumismenojen omavastuu	7
Huomioon otettavat tulot	9
Yhteenvetoa	10

Taulukoiden luettelo

Keskeiset lait ja päätökset toimeentulotuen normeista	2
Toimeentulotuen normeja	10

Johdanto

Toimeentulotuen simuloinnissa ja esimerkkilaskelmissa käytetyt lakimakrot:

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
ToimTukiKS	Toimeentulotuki kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kryhma, ydinp, aik, aiklapsia, lapsia17, lapsia10_16, lapsiaalle10, lapsilisat, tyotulo, muuttulot, asmenot, harkmenot	YksinKR1, YksinKR2, YksPros, Yksinhuoltaja, YksinAsuva, Aik18Plus, AikLapsi18Plus, Lapsi17, Lapsi10_16, LapsiAlle10, LapsiVah2, LapsiVah3, LapsiVah4, LapsiVah5, VapaaOs, VapaaOsRaja, AsOmaVast
ToimTukiVS	Toimeentulotuki kuukausitasolla vuosikeskiarvona	mvuosi, minf, kryhma, ydinp, aik, aiklapsia, lapsia17, lapsia10_16, lapsiaalle10, lapsilisat, tyotulo, muuttulot, asmenot, harkmenot	YksinKR1, YksinKR2, YksPros, Yksinhuoltaja, YksinAsuva, Aik18Plus, AikLapsi18Plus, Lapsi17, Lapsi10_16, LapsiAlle10, LapsiVah2, LapsiVah3, LapsiVah4, LapsiVah5, VapaaOs, VapaaOsRaja, AsOmaVast

SISU-malli

Toimeentulotukea maksettiin vuoden 1998 helmikuuhun asti sosiaalihuoltolain (17.9.1982/710) nojalla.

Lain 30 §:n 1 momentissa todettiin:

30§

Toimeentulotukea on oikeutettu saamaan henkilö, joka on tuen tarpeessa eikä voi saada tarpeen mukaista toimeentuloa ansiotyöllään tai yrittäjätoiminnallaan, muista tuloistaan tai varoistaan, häneen nähden elatusvelvollisen henkilön huolenpidolla tahi muulla tavalla.

Lain 32 §:ssä valtioneuvostolle annettiin valtuudet määrätä toimeentulotuen yleiset perusteet:

32§

Valtioneuvosto vahvistaa yleiset perusteet, joiden mukaan 30 §:ssä tarkoitettu toimeentulotuki määrätään.

Valtioneuvoston päätöksellä 28.12.1988/1349 säädettiin toimeentulotuen ns. laajennetusta perusosasta. Kunnilla oli kuitenkin mahdollisuus soveltaa aikaisempia määräyksiä 31.12.1993 asti. Seuraavassa selvitetään vain niitä toimeentulotuen parametreja, jotka sisältyvät valtioneuvoston päätökseen vuodelta 1988 tai myöhempiin säädöksiin.

Valtioneuvoston päätös korvattiin kokonaan uudella päätöksellä 18.11.1993/988, joka tuli voimaan vuoden 1994 alussa.

Vuonna 1997 säädettiin toimeentulotuesta oma laki 30.12.1997/1412, joka astui voimaan 1.3.1998. Sosiaalihuoltolaista kumottiin toimeentulotukea koskevat pykälät (laki 30.12.1997/1413). Toimeentulotuesta säädettiin asetus 30.1.1998/66. Se on kumottu lailla 29.12.2005/1218.

Keskeiset lait ja päätökset toimeentulotuen normeista

Lait, asetukset ja valtioneuvoston päätökset	Voimaantulo
VNP 28.12.1988/1349	1.1.1989
VNP 18.11.1993/988	1.1.1994
L 30.12.1997/1412, A 30.1.1998/66	1.3.1998

Perheen määritelmä

Toimeentulotukeen vaikuttavat perheen tulot ja menot. Perheen määritelmä vuoden 1988 päätöksessä on seuraava:

10 §

Toimeentulotukea määrättäessä perheeseen kuuluvina henkilöinä pidetään yhteistaloudessa asuvia vanhempia ja heidän alaikäisiä lapsiaan, aviopuolisoita sekä miestä ja naista, jotka elävät avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Määritelmä on sanamuodoltaan sama vuoden 1993 päätöksessä ja samansisältöinen vuoden 1997 laissa.

Toimeentulotuen perusosa

Valtioneuvoston päätöksissä ja vuoden 1997 laissa on määritelty toimeentulotuen perusosa. Vuoden 1988 päätöksen mukaan

2 §

Perusosaan luetaan ravintomenot, käyttövarat ja muut jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

SISU-malli

Valtioneuvoston päätöksessä 18.11.1993/988 on tarkempi määritelmä:

2 §

Perusosalla katettavia menoja ovat ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökoh-
taisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, televisioluvasta, puhelimen käy-
töstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat me-
not.

Miltei yhdenmukainen lause sisältyy vuoden 1997 lain 7 §:ään.

Yksinäisen ja yksinhuoltajan perusosan suuruus

Käytetyt parametrit	YksinKR1, YksinKR2, YksPros, Yksinhuoltaja, YksinAsuva
----------------------------	--

Perusosan suuruus on määritelty perheen rakenteen ja lasten iän mukaan. Yksinäisen henkilön ja yksin-
huoltajan perusosa oli valtioneuvoston päätöksessä 28.12.1988/1349 sidottu täyteen kansaneläkkeeseen:

2 §

Yksinäisen henkilön ja yksinhuoltajan perusosa on 80 prosenttia kansaneläkelain (347/56) mukaan yksinäiselle
henkilölle maksettavasta asianomaisen kuntaryhmän mukaisesta kansaneläkkeen pohjaosan ja täyden lisäosan yhteis-
määrästä.

Päätöksessä 21.12.1993/988 määritelmä on asiallisesti samanlainen. Päätöksessä 21.12.1995/1676 sana
"yksinäinen" on korvattu sanalla "yksin asuva".

Laissa 30.12.1997/1412 toimeentulotuen perusosaa ei enää sidota kansaneläkkeeseen, mutta kytkentä kan-
saneläkelain mukaiseen kuntaryhmytykseen säilyy:

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

- 1) yksin asuvalla henkilöllä ja yksinhuoltajalla kansaneläkelaisissa (347/1956) tarkoitettussa ensimmäisessä kunta-
ryhmässä 2 021 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 1 934 markkaa;

Samassa laissa 30.12.1997/1412 täydennetään tilannetta, jolloin henkilölle kuuluu 1)-kohdan mukainen
perusosa:

9 §

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu perusosa kuuluu myös vanhemmalle, joka asuu yhdessä 18 vuotta
täyttäneen lapsensa kanssa eikä ole avioliitossa tai elä tämän lain 3 §:n 1 momentin mukaisissa avioliitonomaisissa
olosuhteissa.

Lailla 14.6.2001/535 säädettiin yksinäisen perusosan euromäärät:

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

- 1) yksin asuvalla henkilöllä ja yksinhuoltajalla kansaneläkelaisissa (347/1956) tarkoitettussa ensimmäisessä kunta-
ryhmässä 361,86 euroa markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 346,29 euroa;

Lailla 11.5.2007/583 kuntaryhmitys poistettiin toimeentulotuesta 1.1.2008 lähtien:

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

- 1) yksin asuvalla henkilöllä ja yksinhuoltajalla 361,86 euroa;

SISU-malli

Lailla 25.11.2011 korotettiin yksin asuvan perusosaa, joka nyt ilmaistaan vuoden 2011 indeksitasossa sekä säädettiin 10 prosentin korotuksesta yksinhuoltajille. Muutos tuli voimaan vuoden 2012 alussa.

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

1) yksin asuvalla henkilöllä 444,26 euroa;

— — —

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu perusosa kuuluu myös vanhemmalle, joka asuu yhdessä 18 vuotta täyttäneen lapsensa kanssa eikä ole avioliitossa tai elä tämän lain 3 §:n 1 momentin mukaisissa avioliitonomaisissa olosuhteissa. Yksinhuoltajalle maksetaan yksin asuvan henkilön perusosa kymmenellä prosentilla korotettuna.

Perusosan määrää korotettiin vuoden 2015 alussa (7.11.2014/868). Taustalla oli kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin lainsäädännöstä poiketen tehty ennakoitua pienempi korotus. Toimeentulotuen perusosan määrän korottamisella haluttiin turvata se, että perusosan taso nousee pysyvän lainsäädännön määräämän tasokorotuksen mukaisesti.

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

1) yksin asuvalla henkilöllä 447,24 euroa;

Perusosan määrää korotettiin vuoden 2016 alussa (17.12.2015/1517). Taustalla korotukselle oli halu säilyttää perusosa vuoden 2015 tasolla kansaneläkeindeksin laskusta huolimatta.

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

1) yksin asuvalla henkilöllä 448,89 euroa;

Perusosan määrää korotettiin vuoden 2017 alusta (9.12.2016/1084):

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

1) yksin asuvalla henkilöllä 455,00 euroa

Perusosan määrää korotettiin vuoden 2018 alusta (19.12.2017/983):

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

1) yksin asuvalla henkilöllä 458,10 euroa;

Perusosan määrään tehtiin korotus myös vuoden 2019 alusta (28.12.2018/1317):

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

1) yksin asuvalla henkilöllä 463,77 euroa;

Lailla 04.12.2019/1220 korotettiin yksinhuoltajan korotus 14 prosenttiin. Muutos tuli voimaan 1.1.2020.

9 §

Perusosan suuruus

Yksinhuoltajalle maksetaan yksin asuvan henkilön perusosa 14 prosentilla korotettuna.

Alaikäisyyden raja

Perusosa on määritelty erikseen alaikäisille lapsille ja perheen muille aikuisille. Määrittelyyn vaikuttaa alaikäisyyden raja, joka oli vuosien 1988, 1993 ja 1995 päätöksissä 17 vuotta ja on vuoden 1997 laissa 18 vuotta.

Muiden aikuisten perusosa

Käytetyt parametrit	Aik18Plus
----------------------------	-----------

Muiden aikuisten kuin yksin asuvien ja yksinhuoltajien perusosa on määritelty 85 prosentiksi yksinäisen perusosasta kaikissa mainituissa päätöksissä ja vuoden 1997 laissa. Vuoden 1988 päätöksessä 28.12.1988/1349 sanotaan:

2 §

Muun 17 vuotta täyttäneen henkilön perusosa on 85 prosenttia – – – yksinäisen henkilön perusosasta.

Tämä säilyi vuoden 1993 ja 1995 päätöksissä, ellei oteta huomioon vanhempiansa kotona asuvien aikuisten lasten perusosan määrittelyä.

Vuoden 1997 laki:

9 §

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

2) muulla kuin 1 kohdassa tarkoitettulla 18 vuotta täyttäneellä henkilöllä 85 prosenttia 1 kohdassa tarkoitetusta perusosasta, jollei 3 kohdasta muuta johdu;

Vanhempiansa kotona asuvien täysi-ikäisten lasten perusosa

Käytetyt parametrit	AikLapsi18Plus
----------------------------	----------------

Vanhempiansa kotona asuville täysi-ikäisille tai ei-alaikäisille lapsille määriteltiin oma perusosa vuoden 1993 päätöksessä.

3 §

Perusosan suuruus on seuraava:

3) vanhempansa tai vanhempiansa luona asuvalla, 17 vuotta täyttäneellä henkilöllä 73 prosenttia yksinäisen henkilön perusosasta;

Kohta säilyi samanlaisena vuoden 1995 päätöksessä. Vuoden 1997 laissa on huomattava ikärajan muutos:

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

3) vanhempansa luona asuvalla 18 vuotta täyttäneellä henkilöllä 73 prosenttia 1 kohdassa tarkoitetusta perusosasta;

Lasten perusosat

Käytetyt parametrit	Lapsi17, Lapsi10_16, Lapsi_alle10
----------------------------	-----------------------------------

Alaikäisten lasten perusosa on määritelty suhteessa yksinäisen perusosaan. Perusosa on määritelty erikseen alle 10-vuotiaille ja 10 vuotta täyttäneille. Vuoden 1988 päätöksessä todetaan:

SISU-malli

2 §

10–16-vuotiaan lapsen perusosa 60 prosenttia ja alle 10-vuotiaan lapsen perusosa 45 prosenttia yksinäisen henkilön perusosasta.

Tämä muutettiin vuoden 1993 päätöksessä:

3 §

Perusosan suuruus on seuraava:

- 4) 10–16-vuotiaalla lapsella 70 prosenttia yksinäisen henkilön perusosasta; sekä
- 5) alle 10-vuotiaalla lapsella 66 prosenttia yksinäisen henkilön perusosasta.

Vuoden 1997 laissa yläikärajaa ja alle 10-vuotiaiden perusosaa muutettiin.

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

- 4) 10–17-vuotiaalla lapsella 70 prosenttia 1 kohdassa tarkoitetusta perusosasta; sekä
- 5) alle 10-vuotiaalla lapsella 63 prosenttia 1 kohdassa tarkoitetusta perusosasta.

Perusosan alennus useampilapsisille perheille

Käytetyt parametrit	LapsiVah2, LapsiVah3, LapsiVah4, LapsiVah5
---------------------	---

Vuoden 1988 päätökseen sisältyi myös määräys perusosan alennuksista toisesta ja sitä seuraavista lapsista.

2 §

Alle 17-vuotiaan lapsen perusosa on kuitenkin toisesta lapsesta 5 prosenttiyksikköä, kolmannelta lapsesta 10 prosenttiyksikköä, neljänneltä lapsesta 15 prosenttiyksikköä sekä viidenneltä ja kustakin seuraavasta lapsesta 20 prosenttiyksikköä 3 momentissa mainittua määrää pienempi.

Vuoden 1993 päätökseen tätä määräystä ei kuitenkaan sisälly.

Vuoden 1997 laissa monilapsisten perheiden alennettu perusosa otettiin uudelleen käyttöön muunnettuna:

9 §

Perusosan suuruus

Jos perheeseen kuuluu useampia 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuja lapsia, perusosa on toisesta lapsesta viisi prosenttiyksikköä ja kolmannelta ja kustakin seuraavasta lapsesta kymmenen prosenttiyksikköä alempi kuin 1 momentissa säädetään.

Indeksitarkistukset

Vuoden 1988 päätös satoi toimeentulotuen perusosan kansaneläkkeeseen ja siten myös sen indeksitarkistuksiin. Valtioneuvoston päätöksellä 21.12.1995/1476 säädettiin kuitenkin, ettei toimeentulotuen perusosaan tehdä indeksitarkistuksia vuosina 1996, 1997 ja 1998. Indeksitarkistus jäi puuttumaan myös vuodelta 1994 sen vuoksi, että kansaneläkkeiden indeksikorotukset jäädettiin sille vuodelle (laki 3.12.1993/1076).

Vuoden 1997 lain mukaan perusosan indeksitarkistuksesta säädetään asetuksella (9 § 4 mom). Asetuksessa toimeentulotuesta 30.1.1998/66 säädetään indeksitarkistuksista:

2 §

Perusosan tarkistaminen

Toimeentulotuesta annetun lain 9 §:ssä säädettyjä markkamääriä tarkistetaan samasta ajankohdasta ja samassa suhteessa kuin täyden kansaneläkkeen määrää.

SISU-malli

Asetuksen voimaantulopykälässä todettiin, että lain markkamäärät vastaavat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 1998 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus lasketaan.

Asetusta muutettiin asetuksella 8.2.2001/112 siten, että toimeentulotuki kytkettiin kansaneläkeindeksiin eikä suoraan kansaneläkkeeseen. Tämä merkitsee sitä, että kansaneläkkeen tasokorotukset eivät vaikuta toimeentulotukeen. Muutos tuli voimaan 1.4.2001.

2 §

Perusosan tarkistaminen

Toimeentulotuesta annetun lain 9 §:ssä säädettyjä perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetussa laissa (348/1956) säädetään.

Määräys indeksitarkistuksista lisättiin itse lakiin lailla 29.12.2005/1218:

9 a §

Perusosan tarkistaminen

Toimeentulotuen perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Edellä 9 §:ssä säädetty perusosien määrät vastaavat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olleiden kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Lailla 25.11.2011/1184 perusosan euromäärä kiinnitettiin vuoden 2011 tammikuun kansaneläkeindeksiin.

Lisäosalla katettavat menot ja asumismenojen omavastuu

Käytetyt parametrit	AsOmaVast
---------------------	-----------

Vuoden 1988 päätöksessä määriteltiin ns. lisäosalla katettavat menot:

3 §

Perusosaan luettavien menojen lisäksi otetaan tarpeellisen suuruusina huomioon:

- 1) asumismenot;
- 2) vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot;
- 3) paikallisliikenteen maksua tai muuta vastaavaa määrää suuremmat työmatkamenot sekä muut työssäkäynnistä aiheutuvat menot;
- 4) lasten päivähoitomenot; sekä
- 5) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat tarpeellisiksi harkitut menot.

Pykälä säilyi samanlaisena vuoden 1993 päätöksessä.

Vuoden 1997 laissa tärkein muutos on asumismenojen omavastuu, joka sisältyy perusosalla katettaviin menoihin:

7 §

Huomioon otettavat menot

Toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon perusosalla katettavat menot (perusosa) ja tarpeellisen suuruusina huomioon otettavat menot (lisäosa).

Lisäksi perusosaan sisältyy seitsemän prosenttia tarpeellisen suuruudesta asumistukilain (408/1975) 6 §:ssä tarkoitettujen asumismenojen määrästä.

Lisäosalla katetaan tarpeen mukaan muut kuin perusosaan sisältyvät asumis- ja terveydenhuoltomenot ja muut henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat menot siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Asetuksessa toimeentulotuesta 30.1.1998/66 sanotaan:

1 §

Lisäosalla katettavat menot

Toimeentulotuen lisäosalla katetaan tarpeellisen suuruusina:

- 1) muu kuin perusosaan sisältyvä osuus asumistukilain (408/1975) 6 §:ssä tarkoitettujen asumismenojen määrästä ja muut asumisesta aiheutuvat menot;
- 2) muut kuin perusosaan sisältyvät terveydenhuoltomenot;
- 3) lasten päivähoitomenot; sekä

SISU-malli

4) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Edellä 1 momentin 4 kohdan mukaisina menoina voidaan poikkeuksellisesti ottaa huomioon myös toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 7 §:n 2 momentin nojalla toimeentulotuen perusosalla katettavia asumismenoja.

Vuoden 2006 alusta lähtien toimeentulotuen käsitteistö muuttui. Laissa 29.12.2005/1218 määritellään perustoimeentulotuki, siihen sisältyvä perusosa ja muut perusmenot sekä täydentävä toimeentulotuki seuraavasti:

7 §

Perustoimeentulotuki

Perustoimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon perusosalla katettavat menot (*perusosa*) sekä muut perusmenot, sen mukaan kuin jäljempänä erikseen säädetään.

7 a §

Perusosa

Perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisiikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, televisioluvasta, puhelimen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat muut henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

7 b §

Muut perusmenot

Perusosalla katettavien menojen lisäksi muina perusmenoina otetaan tarpeellisen suuruusina huomioon:

- 1) asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot lukuun ottamatta perusosaan sisältyvää seitsemän prosentin osuutta;
- 2) taloussähköstä aiheutuvat menot;
- 3) kotivakuutusmaksu; sekä
- 4) vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot.

7 c §

Täydentävä toimeentulotuki

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruusina erityismenot, joita ovat:

- 1) lasten päivähoitomenot;
- 2) muut kuin 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; sekä (19.1.2006/64)
- 3) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita.

Säännös asumismenojen omavastuusta on kumottu lailla 19.1.2006/64 1.9.2006 lähtien. Kyseinen kohta laista on nyt seuraava:

7 b §

Muut perusmenot

Perusosalla katettavien menojen lisäksi muina perusmenoina otetaan tarpeellisen suuruusina huomioon:

- 1) asumistukilain (408/1975) 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot;

Vuoden 2017 alusta pykälien 7c ja b sisältö on:

7 b §

Muut perusmenot

Perusosalla katettavien menojen lisäksi muina perusmenoina otetaan tarpeellisen suuruusina huomioon:

- 1) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 9 §:ssä tarkoitetut asumismenot, muun kuin yhtiömuotoisen omistusasunnon välttämättömät hoitomenot sekä välttämättömät asuntoon muuttoon liittyvät menot;
- 2) taloussähköstä aiheutuvat menot;
- 3) kotivakuutusmaksu;
- 4) muut kuin perusosaan sisältyvät terveydenhuoltomenot;
- 5) lasten päivähoitomenot sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot;
- 6) lapsen tapaamisesta lapsen kanssa eri taloudessa asuvalle vanhemmalle aiheutuvat menot siltä osin, kun ne perustuvat kunnan toimielimen vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen;
- 7) välttämättömän henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankintamenot.

SISU-malli

Jos toimeentulotuen hakijan asumiseen liittyvät menot ylittävät tarpeellisen suuruisena 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla pidettävän määrän, hakijaa on ohjattava hankkimaan edullisempi asunto. Lisäksi hakijaa on ohjattava ottamaan yhteyttä kuntaan asuntoasian selvittämistä varten. Hakijalle on annettava hänen tosiasialliset tarpeensa huomioon ottava, riittävä määräaika edullisemman asunnon hankkimista varten. Kansaneläkelaitoksen tulee ottaa tuensaajan asumismenot huomioon täysimääräisinä tämän määräajan. Mitä tässä momentissa säädetään, ei koske sellaista toimeentulotuen hakijaa, jolle jo aiemmin on annettu samaa asumistarvetta koskien ohje ja määräaika hakeutua edullisempaan asuntoon.

Jos hakijalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta hankkia asuinpaikkakunnaltaan 2 momentissa tarkoitettua asuntoa, asumismenot voidaan ottaa huomioon täysimääräisenä myös määräajan jälkeen.

7 c §

Täydentävä toimeentulotuki

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisena erityismenot, joita ovat:

- 1) muut kuin 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; sekä
- 2) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Huomioon otettavat tulot

Käytetyt parametrit	VapaaOs, VapaaOsRaja
----------------------------	----------------------

Toimeentulotuen tarvetta laskettaessa otetaan huomioon perheen käytettävissä olevat tulot. Vuoden 1988 päätöksessä sanotaan:

5 §

Tuloina otetaan huomioon henkilön ja perheeseen kuuluvien käytettävissä olevat tosiasialliset tulot.

Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon:

- 1) vähäisiksi katsottavia avustuksia ja ansiotuloja eikä kunnan harkitsemaa osaa ansio- tai yrittäjätuloista, joiden hankkimisen voidaan katsoa edistävän tuen saajan omatoimista selviytymistä;
- 2) äitiysavustusta;
- 3) lapsilisää;
- 4) kansaneläkelain mukaista hoitotukea, vammaistukilain (124/88) mukaista vammaistukea eikä lapsen hoitotuesta annetun lain (444/69) mukaista lapsen hoitotukea;
- 5) perheeseen kuuluvan alle 18-vuotiaan lapsen säännöllisiä tuloja siltä osin kuin ne ylittävät hänen osaltaan 2 ja 3 §:n nojalla huomioon otettavat menot;

Vuoden 1993 päätöksessä olennainen muutos on se, että lapsilisät muuttuivat huomioon otettaviksi tuloiksi.

Lailla 21.12.2001/1420 lakiin sisällytettiin väliaikaisesti säännös, jonka mukaan osaa ansiotuloista ei oteta huomioon. Muutos oli aluksi voimassa 1.4.2002–31.3.2005.

11 §

Huomioon otettavat tulot

Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon:

- 3) vähintään 20:tä prosenttia ansiotuloista, kuitenkin enintään 100 euroa kuukaudessa;

Lailla 28.1.2005/49 korotettiin 100 euron raja 150 euroon ja säännöksen voimassaoloa jatkettiin vuoden 2006 loppuun. Lailla 3.11.2006/951 voimassaoloa jatkettiin edelleen vuoden 2008 loppuun. Kokeilun voimassaolo jatkui vuoden 2009 loppuun (L 14.11.2008/710) ja edelleen vuoden 2010 loppuun (L 6.11.2009/855). Lailla 17.12.2010/1172 voimassaoloa jatkettiin vuoden 2014 loppuun. Lailla 28.12.2012/1006 toimeentulotukilain 11 §:ää muutettiin 1.1.2013 lukien siten, että työttömyysturvan aktiivijajan korotusosat luetaan etuoikeutetuksi tuloksi henkilön ja perheen toimeentulotukea määrittäessä. Lailla 14.11.2014/940 määräaikaisena voimassa olleen säännöksen tilalle tuli uusi säännös, jolla toimeentulotukea myönnettäessä huomioon otettavien ansiotulojen etuoikeutettu osa muutetaan pysyväksi. Tuloja koskeva säännös kokonaisuudessaan lain 14.11.2014/940 mukaan:

SISU-malli

11 §

Huomioon otettavat tulot

Tuloina otetaan huomioon henkilön ja perheenjäsenten käytettävissä olevat tulot.

Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon:

- 1) vähäisiksi katsottavia ansiotuloja ja avustuksia;
- 2) alle 18-vuotiaan lapsen säännöllisiä tuloja siltä osin kuin ne ylittävät hänen osaltaan 7 ja 7 c §:n nojalla huomioon otettavat menot; (29.12.2005/1218)
- 3) tuloja siltä osin kuin ne vastaavat työmatkamenot ja muita työssäkäynnistä aiheutuvia menoja;
- 4) äitiysavustuslain (477/1993) mukaista äitiysavustusta eikä vammaisetuksista annetun lain (570/2007) mukaista etuutta; (11.5.2007/583)
- 5) työttömyysturvalaissa ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua kulukorvausta, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua ylläpitokorvausta, työttömyysturvalain 6 luvun 3 b §:ssä tarkoitettua korotusosaa, mainitussa pykälässä tarkoitettua korotetun ansio-osan ja työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansio-osan erotusta sekä 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettua työmarkkinatuen korotusosaa; eikä (14.11.2014/940)
- 6) edellä 8 §:ssä tarkoitettuja korvauksia ja tuloja.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, vähintään 20 prosenttia tulonsaajan ansiotuloista jätetään ottamatta huomioon tulona. Huomioimatta jätetään kuitenkin enintään 150 euroa kuukaudessa. (14.11.2014/940)

1.1.2017 edelliseen pykälään on muutettu 5 kohta ja lisätty 7 kohta:

5) työttömyysturvalaissa ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua kulukorvausta, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua ylläpitokorvausta, työttömyysturvalain 6 luvun 3 b §:ssä tarkoitettua korotusosaa, mainitussa pykälässä tarkoitettua korotetun ansio-osan ja mainitun luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansio-osan erotusta eikä viimeksi mainitun lain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettua työmarkkinatuen korotusosaa; (9.12.2016/1107)

7) lastensuojelulain (417/2007) 35 §:ssä ja 36 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua taloudellista tukea sekä 76 a §:ssä tarkoitettua taloudellista tukea asumisen ja toimeentulon turvaamiseksi jälkihuollossa. (9.12.2016/1107)

Yhteenvetoa

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimeentulotuen keskeiset normit ottamalla huomioon täysi-ikäisyysrajan muutos vuoden 1997 laissa sekä indeksitarkistukset. Taulukossa ei ole 1.1.2012 voimaan tullutta yksinhuoltajien perusosan korotusta.

Toimeentulotuen normit

Voimaantulo	Täysi kansaneläke tai yksinäisen perusosa (1.3.1998 lähtien)		Muiden aikuisten perusosa	Yli 17-vuotiaiden lasten perusosa	17-v. lasten perusosa	10-16-v. lasten perusosa	Alle 10-v. lasten perusosa	Vähennys lapsiluvun perusteella			
	Kuntaryhmä I, mk tai €/kk	Kuntaryhmä II, mk tai €/kk						2. lapsi	3. lapsi	4. lapsi	5. lapsi ja seur.
1.1.1989	2 069	1 980	85 %	85 %	85 %	60 %	45 %	5 %	10 %	15 %	20 %
1.1.1990	2 214	2 119	85 %	85 %	85 %	60 %	45 %	5 %	10 %	15 %	20 %
1.1.1991	2 339	2 239	85 %	85 %	85 %	60 %	45 %	5 %	10 %	15 %	20 %
1.1.1992	2 413	2 310	85 %	85 %	85 %	60 %	45 %	5 %	10 %	15 %	20 %
1.1.1993	2 479	2 373	85 %	85 %	85 %	60 %	45 %	5 %	10 %	15 %	20 %
1.1.1994	2 479	2 373	85 %	73 %	73 %	70 %	66 %	0	0	0	0
1.1.1995	2 526	2 418	85 %	73 %	73 %	70 %	66 %	0	0	0	0
1.3.1998	2 021	1 934	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %

SISU-malli

Voi- maan- tulo	Täysi kansaneläke tai yksinäisen perusosa (1.3.1998 lähtien)		Muiden aikuis- ten perus- osa	Yli 17- vuotia- den lasten perus- osa	17-v. lasten perus- osa	10–16- v. lasten perus- osa	Alle 10-v. lasten perus- osa	Vähennys lapsiluvun perus- teella			
	Kunta- ryhmä I, mk tai €/kk	Kunta- ryhmä II, mk tai €/kk						2. lapsi	3. lapsi	4. lapsi	5. lapsi ja seur.
1.1.1999	2 047	1 959	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2000	2 071	1 981	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2001	2 152	2 078	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2002	370,48	354,54	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2003	374,92	358,79	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2004	377,15	360,92	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2005	378,54	362,25	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2006	382,70	366,24	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2007	389,37	372,62	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2008	399,10	399,10	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2009	417,44	417,44	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2011	419,11	419,11	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2012	461,05	461,05	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2013	477,26	477,26	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2014	480,20	480,20	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2015	485,50	485,50	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2016	485,21	485,21	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2017	487,89	487,89	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2018	491,21	491,21	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2019	497,29	497,29	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2020	502,21	502,21	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %
1.1.2021	504,06	504,06	85 %	73 %	70 %	70 %	63 %	5 %	10 %	10 %	10 %